

Jozef Turac, Peter Toma

Zálohy ozbrojených síl Slovenskej Republiky

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 29, 181-191

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
NR 29, 2018 (181–191)
DOI 10.24356/KB/29/8

ZÁLOHY OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REBUBLIKY

ADVANCES OF THE ARMED FORCES THE SLOVAK REPUBLIC

Jozef TURAC, Peter TOMA
Akadémie ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika

ABSTRACT

The article deals with the issue of the current replenishment of the armed forces of the Slovak Republic by military personnel. The content of the article deals with the reasons for not wanting to be a professional soldier, points out the possible causes and the starting point for the future. From the point of view of the current legislation, the basic elements of the selection procedure for the state service of a professional soldier of the armed forces of the Slovak Republic are pointed out.

Keywords: advances, voluntary military training, the law, armed forces, military, training, soldier

ÚVOD

Ozbrojené sily Slovenskej republiky (ďalej len „OS SR“) vznikli 01. júla 2002 na základe prijatia zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky. OS SR vznikli z dovtedajšej Armády Slovenskej republiky, Vojsk Ministerstva vnútra a Železničného vojska. Personálne zloženie

OS SR, bezprostredne po ich vzniku bolo tvorené vojakmi z povolania, najmä dôstojníckym a práporčíckym zborom. Najpočetnejšou skupinou bolo mužstvo tvorené výhradne vojakmi povinnej základnej služby. Povinná vojenská služba bola najskôr dvojročná a postupne sa skracovala až na dobu šiestich mesiacov. Naznačené zmeny, najmä profesionalizácia OS SR, zrušenie povinnej vojenskej služby mali za následok od roku 2002 každoročne znižovania počtov OS SR z takmer 35 000 na súčasných cca 12 000 profesionálnych vojakov. Postupné znižovanie počtov OS SR malo a má za následok, že klesá aj početnosť a vycvičenosť personálu, ktorý sa dá využiť ako zálohy OS SR. Od roku 2006 takmer nedochádza k obnove záloh. Do roku 2006 boli zálohy ozbrojených síl Slovenskej republiky pravidelne dopĺňané absolventmi povinnej vojenskej služby. S odstupom času, dnes už skoro jedenástich rokov, môžeme s istotou konštatovať, že stav obmeny záloh nie je dobrý. Od roku 2006 nebol žiadny zdroj dopĺňovania záloh s výnimkou zaradenia do záloh, tých, ktorí odišli zo služobného pomeru z ozbrojených síl Slovenskej republiky a ozbrojených bezpečnostných zborov. Neustále sa meniace bezpečnostné prostredie, nárast extrémizmu, nelegálnej migrácie, ale aj zmeny klímy prejavujúceho sa globálneho otepľovania a s tým súvisiace živelné pohromy ako sú záplavy, požiare či zemetrasenia, nútia kompetentných zamýšľať sa nad použitím a nasadením ozbrojených síl Slovenskej republiky pri nevojenských ohrozeniach. S možnosťou ich nasadenia pri nevojenských ohrozeniach je veľmi úzko späté aj použitie záloh.

VÝZNAM A TVORBA ZÁLOH

ZÁLOHY A AKTÍVNE ZÁLOHY V PLATNEJ PRÁVNEJ ÚPRAVE

Právnym základom pre tvorbu a dopĺňanie záloh OS SR je Ústavný zákon č. 227/2002 Z.z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu¹. Citovaný zákon upravuje zloženie ozbrojených síl, ktoré tvoria: profesionálni vojaci, vojaci prípravnej služby, vojaci povinnej vojenskej služby, vojaci v zálohe povolaní na výkon zdokonaľovacej služby. Ustanovenie čl. 2 ods. 6 citovaného ústavného zákona „len“ pomenúva, že ozbrojené sily tvoria vojaci v zálohe, ústavný zákon vojakov v zálohe priamo nedefinuje. Ďalej ústavný zákon, čo sa týka voja-

---

¹ Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu.

kov v zálohe, upravuje kompetenciu a podmienky povolania a nasadenia vojakov v zálohe.

Pre zálohy OS SR je významný zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti. Citovaný zákona upravuje oblasť brannej povinnosti, jej vznik, zánik, dobrovoľné prevzatie brannej povinnosti, národnú registráciu, odvody a pod. Zálohám je venovaný § 13, ktorý taxatívne ustanovuje, že zálohy sa vytvárajú na doplnenie ozbrojených síl v období krízovej situácie. Základ záloh OS SR tvoria predovšetkým občania po skončení služobného pomeru profesionálneho vojaka alebo po vykonaní mimoriadnej služby. Zálohy OS SR tvoria občania, ktorí skončili služobný pomer v Policajnom zbore, Zbore väzenskej a justičnej stráže, Slovenskej informačnej službe, Železničnej polícii, Hasičskom a záchrannom zbore, Národnom bezpečnostnom úrade a colníka, ak im trvá branná povinnosť. Po skončení vojny a vojnového stavu budú do záloh OS SR zaradení aj registrovaní občania, ktorí boli odvedení, ale nevykonali mimoriadnu službu. Zaradenie do záloh OS SR sa navrhuje vykonať nasledujúci deň po skončení výkonu služby. Vymedzuje sa členenie záloh OS SR na aktívne zálohy a ostatné zálohy. Občan, zaradený do záloh OS SR, ktorý v stave bezpečnosti štátu odoprel výkon mimoriadnej služby, je v čase vojny a vojnového stavu povinný vykonať alternatívnu službu namiesto mimoriadnej služby. Podľa citovaného ustanovenia branného zákona² zálohy OS SR tvoria:

- občania, ktorí skončili služobný pomer profesionálneho vojaka a branná povinnosť im trvá;
- občania povolaní na výkon mimoriadnej služby po jej skončení a branná povinnosť im trvá;
- občania, ktorí skončili služobný pomer v iných ozbrojených bezpečnostných zboroch a branná povinnosť im trvá (napr. príslušníci policajného zboru, zboru justičnej a väzenskej stráže a pod.).

Ďalšie ustanovenie branného zákona (§ 14 až § 14i) rozpracúva problematiku „aktívnych záloh“ OS SR. Aktívne zálohy sa vytvárajú z vojakov v zálohe, ktorí uzatvoria s veliteľom príslušného vojenského útvaru dohodu o zaradení do aktívnych záloh na dobrovoľné udržiavanie odbornej pripravenosti na výkon funkcií, na ktoré sú predurčení vo vojenských útvaroch alebo vo vojenských zariadeniach. Príprava aktívnych záloh na výkon mimoriadnej služby v OS SR sa vykonáva pravidelným cvičením v rozsahu najviac 30 kalendárnych dní v kalendárnom roku po prvom uzatvorení dohody

² § 13 zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti.

o zaradení; v ďalších rokoch a po opakovanom uzatvorení dohody o zaradení sa pravidelné cvičenie vykonáva v rozsahu najviac 15 kalendárnych dní v kalendárnom roku. Dohoda je uzatváraná na obdobie dvoch až piatich rokov s možnosťou jej predĺženia až do skončenia brannej povinnosti³.

Zákon ďalej zálohy rozdeľuje na:

- aktívne zálohy, ktoré sa v stave bezpečnosti štátu⁴ na základe dohody o zaradení do aktívnych záloh pripravujú na výkon mimoriadnej služby a plnia úlohy ozbrojených síl,
- ostatné zálohy, ktoré sa v stave bezpečnosti štátu nepripravujú na výkon mimoriadnej služby v ozbrojených silách a neplnia ich úlohy⁵.

Branný zákon vo vzťahu k zálohám rozpracúva podmienky, ktorých splnenie je zo zákona nutné splniť pre zaradenie do záloh, ktorými sú:⁶

- splnenie kvalifikačných predpokladov vzhľadom k výkonu funkcie, do ktorej sa predpokladá zálohu zaradiť;
- dosiahnutie plánovanej vojenskej hodnosti;
- splnenie odborných predpokladov;
- zdravotná a psychická spôsobilosť, bezúhonnosť, spoľahlivosť;
- trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a občianstvo Slovenskej republiky;
- nutnosť uzatvorenia písomnej dohody predmetom, ktorej sú podmienky, práva a povinnosti zaradeného do záloh OS SR³.

Materiálny substrátom vojaka zaradeného do záloh ozbrojených síl Slovenskej republiky je motivačný príspevok určený zákonom vo výške 600 eur za každý kalendárny rok zotrvania v aktívnych zálohách⁷. Branný zákon podrobným spôsobom upravuje podmienky vyplatenia motivačného príspevku. V oblasti zabezpečenia výstrojom a naturálnymi náležitosťami zákon vytvára priestor pre vydanie podzákonnej právnej normy – vykonávacieho predpisu, ktorý má vypracovať Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. Tento predpis je vydaný ako služobný predpis ministra obrany Slovenskej republiky č. 37/2016 v znení jeho zmeny 18/2017⁸.

³ § 14b) zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti.

⁴ Čl. 1 ods. 3 Ústavného zákona č. 227/2002 Z.z.

⁵ § 13 ods. 5 zákona č. 570/2005 o brannej povinnosti.

⁶ § 14 zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti.

⁷ § 14c) zákona č. 570/2005 Z.z. o brannej povinnosti.

⁸ o podrobnostiach zaradenia vojaka v zálohe do aktívnych záloh, o pravidelnom cvičení, o plnení úloh ozbrojených síl Slovenskej republiky a o odborných požiadavkách na výkon funkcie do ktorej má byť vojak v zálohe zaradený.

Povolanie vojaka zaradeného do aktívnej zálohy sa v stave bezpečnosti⁹ na plnenie úloh ozbrojených síl Slovenskej republiky môže uskutočniť len na základe rozhodnutia vlády Slovenskej republiky na návrh ministra (neplatí pre pravidelné cvičenia). Vláda Slovenskej republiky v rozhodnutí určí počty vojakov v aktívnej zálohe a dobu, počas ktorej budú plniť úlohy ozbrojených síl, povolanie vykoná okresný úrad v sídle kraj, v ktorom má vojak zaradený do aktívnych záloh trvalé bydlisko.

Branný zákon v ďalších ustanoveniach týkajúcich sa záloh OS SR ustanovuje základné povinnosti vojaka v aktívnej zálohe (§ 14f), rozpracúva zodpovednosť za škodu a jej náhradu (§ 14g), upravuje podrobnosti o evidencii vojakov v zálohách (§ 14i).

Ako už bolo v úvode naznačené zálohy OS SR neboli už dlhú dobu cvičené a systém práce so zálohami vôbec nefungoval. V roku 2016 boli zálohy po dlhom období precvičené. V rámci pilotného projektu z prihlásených cca 80 občanov, splnilo podmienky celkom 37 občanov, ktorý 26.05.2017 ukončili výcvik prvý pilotný projekt výcviku aktívnych záloh. Z celkového počtu bolo 8 bývalých profesionálnych vojakov, 24 vojakov bývalej povinnej služby a 5 absolventov pilotného projektu – dobrovoľnej vojenskej prípravy, ktorá sa tiež uskutočnila po prvý krát v roku 2016. Z dôvodu, znižovania počtov vojakov je aj početnosť občanov zaradených v evidencii záloh OS SR nízka a každoročne klesá. Z dôvodu veku, je po 55 roku života občan vyradený z evidencie záloh. Každoročne je viac občanov z evidencie záloh vyradených ako do evidencie záloh občanov pribudne. Zákonným predpokladom pre zaradenie do aktívnych záloh je dobrovoľnosť občana zaradeného v zálohách (je potrebné rozlišovať zálohy a aktívne zálohy). Z dôvodu dobrovoľnosti, nie každý, kto je v evidencii záloh, je ochotný dobrovoľne vstúpiť do aktívnych záloh. Pre zabezpečenie dostatočného počtu občanov, ktorí by omladili počet občanov v evidencii záloh bolo potrebné prijať účinné opatrenia a ustanoviť podmienky a predpoklady pre naplnenie takéhoto cieľa. Výsledkom bolo v roku 2015 prijatie zákona o dobrovoľnej vojenskej príprave. V súčasnosti od 28.09. do 12.10.2017 bol spustený v poradí druhý výber do aktívnych záloh. Rezort má plán vycvičiť 250 príslušníkov aktívnych záloh.

VÝZNAM DOBROVOĽNEJ VOJENSKEJ PRÍPRAVY PRE TVORBU ZÁLOH

V predchádzajúcej kapitole boli naznačené dôvody majúce vplyv na prirodzený úbytok v početnosti záloh. Ako už bolo naznačené, pre potre-

⁹ Čl. 1 ods. 3 Ústavného zákona č. 227/2002 Z.z.

bu mať pripravené kvalitne vycvičené zálohy bol v roku 2015 prijatý zákon č. 378/2015 Z. z. dobrovoľnej vojenskej príprave (ďalej len „zákon o DVP“). Citovaný zákon upravil podmienky tejto prípravy a výsledkom absolvovania takéhoto procesu je vycvičený občan so získanou vojenskou hodnosťou vojak 2. stupňa, ktorý je zaradený „ex lege“ do záloh OS SR a môže na základe dobrovoľnosti vstúpiť do aktívnych záloh. Legislatívnym zámerom zákona o DVP bolo a je predovšetkým naplňať cieľ v oblasti tvorby záloh OS SR z radov občanov, ktorí prejavia záujem dobrovoľne sa zúčastniť vojenského výcviku. Do DVP môže byť zaradený len občan, ktorý nevykonal vojenskú službu a ani nepôsoobil v inom ozbrojenom bezpečnostnom zbore. Legislatívny zámer zákona o DVP mal základ v opatreniach uvedených v *Bielej knihe o obrane Slovenskej republiky* a vychádza z materiálu „Konceptia aktívnych záložných síl a dobrovoľnej vojenskej prípravy“, ktorý bol v roku 2013 schválený ministrom obrany Slovenskej republiky. Legislatívny zámer reagoval na aktuálny vývoj bezpečnostnej situácie vo svete. Prijatie zákona o DVP má veľký význam aj z pohľadu obrany štátu a zachovávanía bezpečnosti. Zavedenie plne profesionálnych OS SR malo vplyv aj na znižujúci sa počet mobilizačných záloh – teda občanov s vojenským výcvikom, ktorí by boli schopní v prípade potreby doplniť či nahradiť profesionálnych vojakov. Ukázalo sa tiež, že ak čelí časť územia Slovenskej republiky záplavám, či kalamitám, bolo by dobré mať časť týchto mobilizačných záloh pripravenú na nasadenie na riešenie takýchto situácií. Výsledkom naznačených potrieb bolo rozhodnutie vypracovať a prijať takýto právny predpis.

Zákon o DVP v osobitnej časti upravuje veliteľskú právomoc vo vzťahu k vojakom dobrovoľnej vojenskej prípravy a vymedzuje základné povinnosti týchto osôb ako veliteľov. Upravuje sa postavenie veliteľa výcvikového zariadenia, ktorý voči vojakovi dobrovoľnej vojenskej prípravy plní úlohy služobného úradu a to pri určovaní poskytovateľa zdravotnej starostlivosti¹⁰. Zákon o DVP podrobným spôsobom ustanovuje podmienky prijatia občana, negatívne sa vymedzuje prijatie občana, ak bol predtým zaradený do záloh OS SR, okrem občana, ktorý bol na základe posúdenia jeho spôsobilosti vykonať vojenskú službu odvedený, ale vojenskú službu nevykonal a branná povinnosť mu trvá a občana, ktorý už vykonáva štátnu službu v služobnom pomere. Zákon ďalej ustanovuje spôsoby podávania žiadostí a to písomne, formou elektronického podania s použitím zaruče-

---

¹⁰ § 4 zákona č. 378/2015 Z.z. o dobrovoľnej vojenskej príprave.

ného elektronického podpisu¹¹. Zákon v ďalšom definuje náležitosti prijímacieho konania, ako sú¹²:

- bezúhonnosť občana, kde sa za bezúhonného nepovažuje občan, ktorý bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, ak toto odsúdenie nebolo zahladené alebo ak sa na občana nehľadí, akoby nebol za takýto trestný čin odsúdený;
- spoľahlivosť, za spoľahlivého sa nepovažuje občan, ak sa trestné stíhanie za úmyselný trestný čin vedené proti nemu skončilo právoplatným schválením zmiernu a odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o schválení zmiernu do dňa prijatia do štátnej služby neuplynuli tri roky a taktiež ani občan, proti ktorému vedené trestné stíhanie za úmyselný trestný čin bolo právoplatne podmiennečne zastavené, až do uplynutia skúšobnej doby.

Súčasťou prijímacieho konania je aj preverenie zdravotnej spôsobilosti a psychickej spôsobilosti občana žiadajúceho o prijatie do dobrovoľnej vojenskej prípravy. Tieto podmienky zákon zveruje k úprave všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorým je vyhláška Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 380/2015 Z. z. „o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti a psychickej spôsobilosti na prijatie do dobrovoľnej vojenskej prípravy, na jej výkon a na zaradenie do aktívnych záloh a o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti na výkon mimoriadnej služby alebo alternatívnej služby“.

Zákon o DVP, výkon dobrovoľnej vojenskej prípravy definuje ako samotnú činnosť medzi občanom a štátom. Túto činnosť položil do roviny záväzkovej – zmluvnej. Na jednej strane zmluvy, občan – „dobrovoľník“ a na druhej strane štát zastúpený ústredným orgánom štátnej správy t.j. ministerstvom obrany Slovenskej republiky – ozbrojené sily „zastúpené“ veliteľom výcvikového zariadenia, v ktorom sa výkon dobrovoľnej prípravy uskutočňuje. Z právneho pohľadu ide o dvojstranný právny úkon o dohode dvoch strán, v ktorej sú zákonom presne určené kogentné pravidlá v podobe práv a povinností každej strany zmluvy¹³.

Zákon o DVP ďalej upravuje dĺžku trvania vojenského výcviku (§ 10 a § 11) na jedenásť týždňov. Skončenie dobrovoľnej vojenskej prípravy je podmienené jej úspešným absolvovaním, zložením vojenskej prísahy a povýšením do vojenskej hodnosti vojak 2. stupňa.

¹¹ § 7 zákona č. 378/2015 Z. z. o dobrovoľnej vojenskej príprave.

¹² § 8 zákona č. 378/2015 Z. z. o dobrovoľnej vojenskej príprave.

¹³ § 9 zákona č. 378/2015 Z. z. o dobrovoľnej vojenskej príprave.

Základné práva a povinnosti vojakov DVP (§ 13 a § 14) sú právnym rámcom k zabezpečeniu riadneho výkonu dobrovoľnej vojenskej prípravy ako aj rámcom k predchádzaniu vzniku škôd. Zákon o DVP upravuje podrobným spôsobom aj základné povinnosti vojak DVP (§ 14).

Zákon v ďalších ustanoveniach rozpracúva vojenskú disciplínu, ktorou je vojak DVP viazaný obdobne ako príslušník OS SR. Definuje sa vojenský rozkaz ako nariadenie, príkaz alebo pokyn, ktorý veliteľ vydáva vojakovi DVP. Upravená je aj disciplinárna právomoc veliteľa, ktorá spočíva v oprávnení veliteľa ukladať vojakovi dobrovoľnej vojenskej prípravy disciplinárne opatrenia a disciplinárne odmeny za účelom zachovania vojenskej disciplíny. Vojak DVP je zodpovedný za disciplinárne previnenie, ktorého sa môže dopustiť konaním, ale aj opomenutím konania, a to za predpokladu, že ide o zavinené porušenie alebo nesplnenie jeho základných povinností alebo zavinené porušenie zákazov alebo obmedzení. Takéto konanie alebo opomenutie konania je disciplinárnym previnením, ak zároveň nie je trestným činom alebo priestupkom. Zákon v ďalšom upravuje peňažné náležitosti, ktoré sú poskytované v súvislosti s výkonom dobrovoľnej vojenskej prípravy ako finančný príspevok a jednorazové odškodnenie pozostalých pre prípad smrti. Finančný príspevok za absolvovanie DVP bol s účinnosťou od 01. 07.2017 výrazne zvýšený z pôvodných 2,25% na 7,2% zo životného minima fyzickej osoby za každý deň výkonu dobrovoľnej vojenskej prípravy, okrem dní neospravedlnenej neprítomnosti počas doby trvania dobrovoľnej vojenskej prípravy. Upravené sú aj výstrojné a naturálne náležitosti vojaka dobrovoľnej vojenskej prípravy, ktorými sú naturálne stravovanie, výstrojné náležitosti, prepravné náležitosti a ubytovanie.

Zákon o DVP bol prvýkrát v praxi overený a prvý absolventi DVP ukončili výcvik 30.09.2016, kde slávnostne zložilo vojenskú prísahu 37 občanov, z toho 22 mužov a 9 žien. Na základe zákona¹⁴ boli všetci povýšení do vojenskej hodnosti vojak 2. stupňa. Po ukončení prvého pilotného výcviku DVP boli závery a poznatky analyzované a bola pripravená novela zákona o DVP (zákon č. 143/2017 Z.z.), ktorá ako už bolo uvedené zmenila zákon a to najmä výrazným zvýšením finančných náležitostí patriacim vojakovi DVP. Aj v roku 2017 v dobe od 02. mája do 23. júna 2017 prebiehalo prijímacie konanie do DVP. Bolo vybratých celkom 94 občanov z toho 73 mužov a 21 žien, ktorí sa v dobe od 04.08. do 18.10.2017 pod-

---

¹⁴ § 12 ods. 2 zákona č. 378/2015 Z. z. o dobrovoľnej vojenskej príprave.

robia výcviku. V pilotnom projekte v roku 2016 ukončilo výcvik DVP 37 občanov, tento rok je to nárast o 57 občanov.

ZABEZPEČENIE OBRANYSCHOPNOSTI Z POHLADU TVORBY ZÁLOH OZBROJENÝCH SÍL

Vo verejnosti prevláda názor, že po roku 2006, po zrušení základnej vojenskej služby, zanikla aj branná povinnosť, čo je však omyl. Branná povinnosť je upravená v Ústave Slovenskej republiky a podrobne ju rozpracúva zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti. Podľa citovaného zákona branná povinnosť vzniká občanovi Slovenskej republiky mužského pohlavia s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky prvým dňom kalendárneho roka, v ktorom dovŕšil devätnásť rok veku.

Čo je však potrebné zdôrazniť, a čo bolo jednou z mnohých myšlienok pri zavedení DVP je skutočnosť, že zrušením povinnej vojenskej služby sa takmer zastavil prísun záloh ozbrojených síl, ktoré je možné povolať v čase potreby, v súlade s platnou právnou úpravou aj na zabezpečenie obranyschopnosti štátu. Tým, že od roku 2006 sa do záloh dostáva menej vycvičeného personálu, spôsobilo, že zálohy nám „zostarli“. Podľa štatistík je v evidenciách zaradených asi do 600 tisíc „záložákov“ a ich priemerný vek je viac ako 41 rokov a z roka na rok sa zvyšuje, čo pre obranyschopnosť nie je dobré. Uvedený dôvod možno tiež pokladať za jeden z hlavných dôvodov, pre ktorý bolo potrebné pristúpiť k legislatívnym krokom a prijať účinné opatrenia k zlepšeniu stavu v oblasti tvorby a dopĺňania záloh ozbrojených síl.

Bezpečnostná rada Slovenskej republiky a Vláda Slovenskej republiky schválili 28.09.2016 novú Bielu knihu o obrane, ktorá poskytuje politicko-strategický a zdrojový rámec dlhodobého rozvoja obrany štátu. Je strategickou víziou a komplexným východiskovým opatrením na zvyšovanie obranyschopnosti Slovenskej republiky. Zároveň je dôležitou súčasťou napĺňania Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky. V kapitole 6.3 Bielej knihy je rámcovo rozpracovaná tvorba záloh OS SR. Deklaruje sa, že príprava vojakov v aktívnej zálohe, na ktorú sa kladie dôraz, sa zabezpečí organizačne, personálne, materiálom a výcvikovými kapacitami ozbrojených síl. Odborná časť prípravy bude vykonávaná v rámci pravidelných cvičení a bude prebiehať v útvaroch, pre ktoré sa aktívne zálohy budú pripravovať. Bude sa hodnotiť kvalita výcviku a jej prínos na doplnení príslušných útvarov, nastavenie podmienok na prípravu vojakov v aktívnej

zálohe podľa príslušného všeobecne záväzného právneho predpisu a jej vnímanie verejnosťou. Zálohy OS SR sa budú tvoriť aj prostredníctvom dobrovoľnej vojenskej prípravy. Výkon dobrovoľnej vojenskej prípravy sa bude pravidelne a všestranne hodnotiť, vrátane jej prínosu na tvorbe záloh. Na základe vyhodnotenia účinnosti a efektívnosti prípravy aktívnych záloh a prínosu dobrovoľnej vojenskej prípravy na tvorbe záloh OS SR budú pripravené opatrenia na ich rozvoj, alebo ďalší nástroj na tvorbu záloh OS SR a zvyšovanie ich pripravenosti¹⁵.

ZÁVER

Na základe zhodnotenia stavu záloh ozbrojených síl bolo vedením štátu rozhodnuté začať opätovne budovať zálohy OS SR. Novo budované zálohy budú tvoriť oporu profesionálneho vojska, zdroj pre dopĺňovanie personálu do profesionálnych síl, a zdroj pre zabezpečenie špecializovaných funkcií, ktoré sa profesionálnym ozbrojeným silám neoplatí udržiavať, ale pre podporu organických jednotiek môžu byť tieto sily v niektorých prípadoch rozhodujúce. Zálohy budú taktiež plniť úlohu prepojenia medzi ozbrojenými silami a civilnou spoločnosťou. Možnosti využitia záloh je tak pri obrane republiky ako aj na asistenčné činnosti pri krízových stavoch. Novo budované legislatívne prostredie pomocou ktorého sa začal budovať základ pre dopĺňanie záloh ozbrojených síl, bude potrebné ešte novelizovať v rozsahu vyriešenia vzťahov medzi rezortom obrany na jednej strane a budúcimi príslušníkmi záloh a ich zamestnávateľmi na strane druhej. Zálohy OS SR majú nezastupiteľnú a nenahraditeľnú úlohu v procese zabezpečenia obranyschopnosti a územnej celistvosti štátu. Je preto prioritou nepoľaviť a pokračovať v budovaní záloh a celého podporného systému. V budúcom období bude potrebné dôsledne vyhodnotiť prvý a druhý rok trvania zákona o DVP, jeho realizácia v praxi. Taktiež bude potrebné vyhodnotiť prvý rok a druhý rok výcviku aktívnych záloh. Po vyhodnotení poznatky zapracovať a prijať účinné opatrenia k bezproblémovému dopĺňaniu záloh ozbrojených síl.

---

¹⁵ Biela kniha o obrane Slovenskej republiky 2016.

LITERATÚRA

1. Ústava Slovenskej republiky 460/1992 Zb.
2. Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, v znení neskorších predpisov.
3. Zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti, v znení neskorších predpisov.
4. Zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách, v znení neskorších predpisov.
5. Zákona č. 378/2015 Z. z. o dobrovoľnej vojenskej príprave, v znení neskorších predpisov.
6. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2016–2020.
7. Biela kniha o obrane Slovenskej republiky 2016.
8. Služobný predpis MO SR č. 37/2016 o podrobnostiach zaradenia vojaka v zálohe do aktívnych záloh, o pravidelnom cvičení, o plnení úloh ozbrojených síl Slovenskej republiky a o odborných požiadavkách na výkon funkcie do ktorej má byť vojak v zálohe zaradený.

Ing. Jozef TURAC, MBA – Externý doktorand katedry bezpečnosti a obrany Akadémie ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika, Demänová 393, 031 06 Liptovský Mikuláš 6, e-mail: jozef.turac@gmail.com

JUDr. Peter TOMA – Externý doktorand katedry bezpečnosti a obrany Akadémie ozbrojených síl gen. M.R. Štefánika, Demänová 393, 031 06 Liptovský Mikuláš 6, e-mail: peter.toma13@gmail.com